

Tidsskriftet
DEN NORSKE LEGEFORENING

Dette kommer til å gjøre vondt

FRA REDAKTØREN

SOFIE PAUS

sofie.paus@tidsskriftet.no

Sofie Paus er lege, bachelor i helseledelse og helseøkonomi og medisinsk redaktør i Tidsskriftet.

Vårt offentlige helsevesen sliter. De ansatte må behandles som det knapphetsgodet de er.

Foto: Sturlason

Stadig flere leger og annet helsepersonell slutter i det offentlige helsevesenet. At arbeidspresset er stort, er gammelt nytt. Men at varslene kommer så tett og fra så mange ulike deler av sektoren, vitner om et taktskifte (1-3). Strikken er strukket langt. Det underliggende spørsmålet er dette: Hvem vil på sikt fortsette å jobbe i vårt offentlige helsevesen? For verre skal det bli.

En forsmak på fremtiden ble presentert av Helsepersonellkommissjonen i februar (4). Det offentlige helsevesenet må rigges for en radikal omstilling. Det skal bli enda flere pasienter per helsearbeider, og det er ikke en situasjon vi kan bemanne oss eller kjøpe oss ut av. Avstanden mellom befolkningens forventninger og hvilke tjenester som tilbys, er allerede stor, og nå må folk forvente å få enda mindre. Men det er ikke bare befolkningens forventninger som må justeres. Ifølge kommissjonen trengs det også en holdningsendring blant helsepersonell og politikere: Både etterspørselen etter og tilbudet av helsetjenester må ned. For leger og andre helsearbeidere betyr det å redusere sine forventninger om hva de kan gjøre for pasientene.

«Både etterspørselen etter og tilbudet av helsetjenester må ned»

De første følgene av en slik utvikling ser vi allerede. Målet om alltid å gi behandling i verdensklasse er ikke lenger realistisk. Det var beskjeden fra ledelsen til de ansatte ved Barne- og ungdomsklinikken ved Oslo universitetssykehus i januar (5). Uttalelsen ble forsøkt modifisert i en oppfølgingsmail, men slike signaler kaster likevel de ansatte ut på dypt vann. For hvor skal lista nå ligge? Skal man følge nasjonale retningslinjer som tilsvarer god praksis, men aldri tilby noe ut over det? Eller er tiden kommet for å tilpasse arbeidet etter faglig forsvarlighet, som er den rettslige minstestandarden? Svarene må kommuniseres tydelig, med en klargjøring av hva dette innebærer i praksis. Hvis helsepersonell skal stå i bresjen for en slik holdningsendring, må de vite hva som skal velges vekk, med basis i klare prioriteringer fra sykehusenes ledelse og fra politikerne. Å tro at ansatte vil stå i en lang rekke begrensende valg uten slik støtte og helhetlig tilnærming, er ren utopi. At fagfolk ser ut til å være lite involvert i beslutningstakingen, er et annet tankekors.

Færre hender per pasient vil ifølge kommisjonen også tydeliggjøre behovet for både spesialist- og breddekompetanse hos den enkelte helsearbeider. Dette har de administrerende direktørene ved både Oslo universitetssykehus og Helse Sør-Øst snakket om (6). Førstnevnte har tidligere uttalt at «fleksibilitet vil bli en like viktig evne som høy faglighet og evne til superspesialisering» (7). Vilje til fleksibilitet blant ansatte trekkes frem som en nøkkelfaktor for at fremtidens offentlige helsevesen skal lykkes.

«Med stadig strammere rammer og mindre autonomi er det ikke rart at mange leter etter et sted der gresset er grønnere»

Fleksibilitet lyder fint. Fra et arbeidstakerperspektiv er fleksibilitet et gode. Det innebærer en viss autonomi over arbeidstid og valg av arbeidsoppgaver. Det er imidlertid privilegier som de fleste i det offentlige helsevesenet ikke har. Mange tjenester krever døgnkontinuerlig bemanning. Vakter må dekkes, og omdisponeringer for å dekke akutte behov er relativt vanlig. På den andre siden av bordet ser det ut til å være få grenser for hva arbeidsgiver forventer av de ansattes tilpasningsdyktighet. Flexibilitet i denne konteksten er altså ikke noe som går to veier. Signalene om at fleksibiliteten kan økes ytterligere, betyr i klartekst at fremtidens overleger med nisjekompetanse kan forventes å måtte gå inn i vaktordninger i sjiktet under. Strikken kan tydeligvis tøyes enda lenger.

Et sterkt fagmiljø og ønske om å bidra til et sterkt offentlig helsevesen vil ikke være nok for å holde på de beste fagfolkene. Med stadig strammere rammer og mindre autonomi er det ikke rart at mange leter etter et sted der gresset er grønnere. Samfunnet, både helseledere, politikere og befolkningen for øvrig, må behandle de ansatte i det offentlige helsevesenet som det knapphetsgodet de faktisk er. Hvis ikke, vil utviklingen gå fra vondt til verre.

REFERENCES

1. Stenberg MAJ, Haukenes E. Tjue sjukepleiarar har sagt opp det siste året: -Det er fullstendig krise. NRK.no 14.2.2023. https://www.nrk.no/mr/tjue-sjukepleiarar-har-sagt-opp-siste-aret_-_det-er-fullstendig-krise-1.16264541 Lest 1.3.2023.
2. Myrvang SE. Intensivsykepleiere ved OUS-avdeling har sagt opp i protest. VG 17. 2.2023. <https://www.vg.no/nyheter/i/dwq2ro/14-av-24-sykepleiere-har-sagt-opp-i-protest> Lest 28.2.2023.
3. Bakken JD, Daae ED. Leger gråter på jobb og håper på omgangssyke for å slippe vakter. NRK.no 21.2.2023. https://www.nrk.no/osloogviken/ahus-leger-jobber-sa-mye-at-de-blir-utslitt_-_en-lege-haper-pa-bilulykke-for-a-slippe-nattevakt-1.16280131 Lest 28.2.2023.
4. NOU 2023: 4. Tid for handling – Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste. Åpent og rettferdig – prioriteringer i helsetjenesten. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2023-4/id2961552/> Lest 16.2.2023.
5. Skogstrøm L, Dommerud T. Sykehusdirektøren: Ikke alltid "behandling i verdensklasse". OUS-ansatte bedt om begrense tilbudet til nyfødte, barn og unge. Aftenposten 27.1.2023.

<https://www.aftenposten.no/norge/i/Mojwp5/sykehusdirektoeren-ikke-alltid-behandling-i-verdensklasse-ous-ansatte-bedt-om-aa-begrense-tilbudet-til-nyfoedte-barn-og-unge> Lest 28.2.2023.

6. Norsk sykehus- og helsetjenesteforening. Lederkonferansen 2023.

<https://www.nsh.no/lederkonferansen-2023.6562226-372304.html> Lest 28.2.2023.

7. Bjørnebeth BAL. Innlegg fra OUS-sjefen: Mer fleksibilitet hos oss kunne gitt et åpnere samfunn under deler av pandemien. Dagens Næringsliv 9.2.2022.

<https://www.dn.no/innlegg/helse/koronoa/sykehus/innlegg-fra-ous-sjefen-mer-fleksibilitet-hos-oss-kunne-gitt-et-apnere-samfunn-under-deler-av-pandemien/2-1-1162977> Lest 28.2.2023.

Publisert: 13. mars 2023. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0164

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2023. Lastet ned fra tidsskriftet.no 22. mars 2023.